

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
AÇIKÖĞRETİM LİSESİ

Sosyoloji 1

Ders Notu

AÇIKÖĞRETİM LİSESİ YAYINLARI - ANKARA-2004

MEB EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI
AÇIKÖĞRETİM LİSESİ DERS KİTAPLARI DİZİSİ

Copyright © MEB EğİTek

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Tümü ya da bölümleri izin alınmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

Hazırlayan : Metin ÖZTÜRK
Resimleyen : Burcu AĞDEMİR
Grafik Tasarım : Hatice DEMİNER
Dizgi : Nazmi KEPİR

Bu ders notu Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 29.11.2001 gün ve 4542 sayılı kararı ile ders notu olarak kabul edilmiş, MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/09/2004 tarih ve 316 sayılı onayı ile 18.475 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma! sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme yazıktır atanı:
Verme dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şuhedâ fişkırarak toprağı sıksan, şuhedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin mâbedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder-varsa-taşım,
Her cerâhamdan, İlâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır rûh-ı mücerred gibi yerden nâ'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

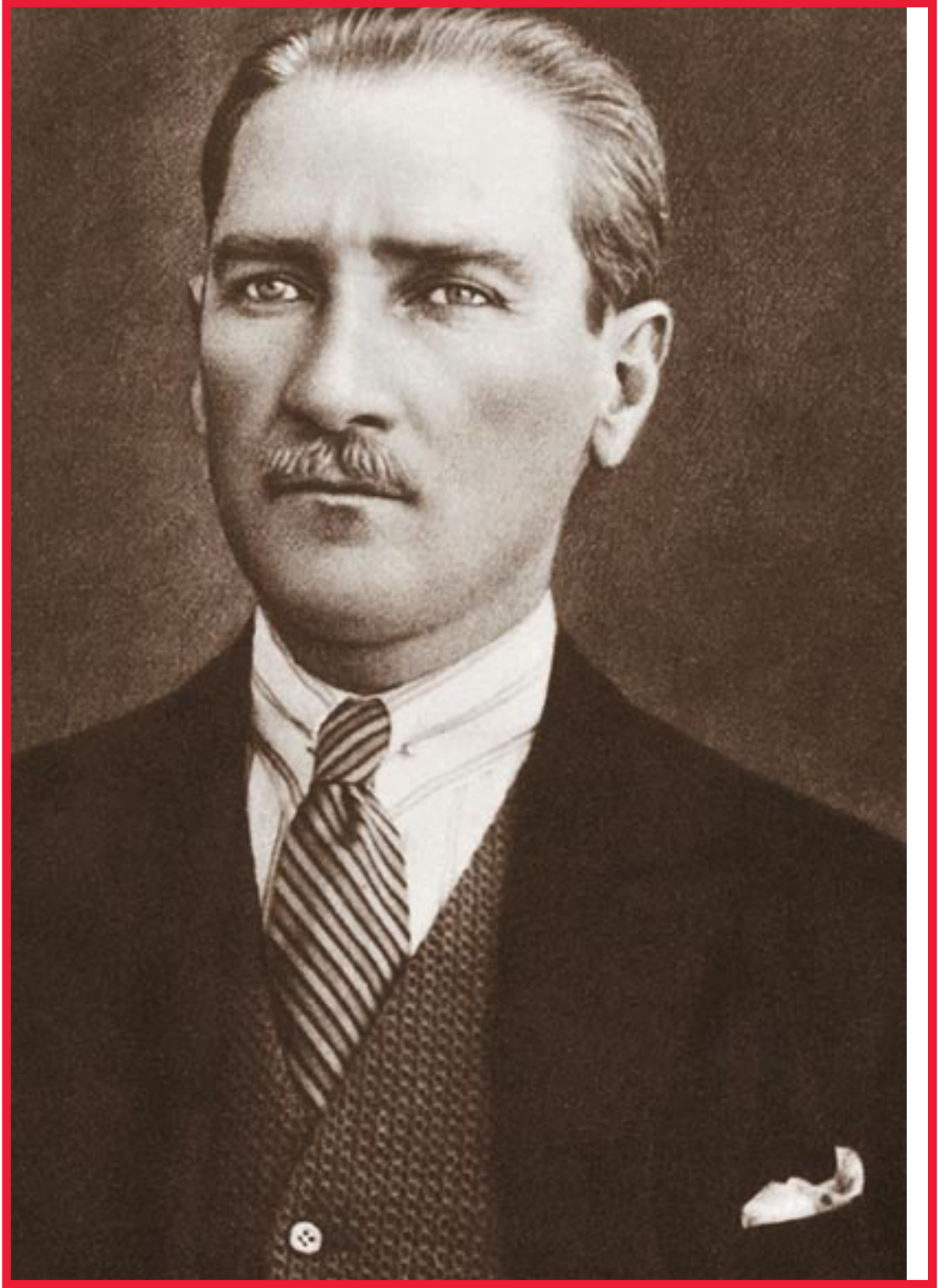
ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî, bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

Mustafa Kemal ATATÜRK
(1881-1938)

SUNU

“Eğitim” kavramı yaşam boyu süren çok önemli bir etkinliktir. Eğitim süreci ilk çağlardan beri sürekli olarak gelişim göstermektedir. Teknolojinin gelişim göstermesiyle birlikte, yeni bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinde hızla kullanılmaya başlanmıştır.

Günümüzde pek çok problemin çözümünde eğitimin etkin bir şekilde kullanılması gereklidir. Pek çok çaba ve çözümün içinde, bilişim teknolojisi geleneksel araçlar arasından sıyrılarak öne çıkmaktadır. Öne çıkan bu teknolojiyle birlikte gelişen ve önemini giderek artıran yöntemlerden birisi de yer, zaman ve yaş sınırlaması olmayan uzaktan eğitimidir.

“Uzaktan eğitim” yolu ile eğitim görmekte olduğunuz Açıköğretim Lisesi’nde, Genel Müdürlük olarak sizlere sunduğumuz hizmetlerden birisi de ders notu mahiyetindeki kitaplarımızdır. Uzaktan eğitim ilkelerine uygun olarak hazırlanan bu ders materyali lise müfredat programlarına uygun olarak hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu ders notlarımız, müfredat programlarında meydana gelen değişikliklere paralel olarak yenilenmekte ve güncelleştirilmektedir.

Bu ders notundan yararlanacak olan öğrencilerimize başarılar diliyor, ders notlarının hazırlanmasında emeği geçen tüm Genel Müdürlüğümüz çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Nizami AKTÜRK

Genel Müdür

SUNUŞ

Açıköğretim Lisesi için hazırlanan Sosyoloji Ders Notu, öğretim programları çerçevesinde ders kitaplarına yardımcı kaynak olarak düşünülmüştür. Bu ders notu, sizlerin düzeyini göz önünde tutarak hazırlanmıştır. Elinizdeki ders notu hazırlanırken uzaktan eğitim ve öğretim tekniklerine uyulmuştur. Ancak bilinmelidir ki elinizdeki ders notları, sizler için hazırlanan öğretim materyallerinin bir parçasıdır. Bu nedenle ders notlarınız, öğretim paketi içinde yer alan radyo ve televizyon programlarından bağımsız düşünülmemelidir. Bunlar birbirlerini destekler biçimde hazırlanmıştır. Başarıya ulaşmak için bu materyallerin tamamından yararlanmalısınız.

Ders notlarınızı dikkatlice okuyup anlamaya çalışınız. Kitaptaki tanımları ezberlemeden kavramaya çalışınız. Tanımları kavramaya çalışırken sorulardan yararlanınız. Sorulara cevap veremediğiniz noktalarda ilgili konuya dönüp yeniden çalışınız. Çalışmanızda yardımcı olmak amacıyla konuyla ilgili dikkat çekilmesi gereken yerler çeşitli sembollerle gösterildi.

Ders Notunda sizleri konuya daha çok yaklaştıran, düşündürten hazırlık soruları hazırlandı. Amacımız bu sorularla bölümleri daha iyi kavramanızı sağlamak ve kavramlar hakkında sizleri düşündürmektir.

Ders Notunda tanımlar verildi. Bu tanımları dikkatli okumalısınız, tanımları kavramalısınız ve kendi cümlelerinizle ifade etmelisiniz.

Verilen bilgilerin daha kalıcı olması ve yeniden anımsanabilmesi için bölüm sonlarında özet oluşturuldu.

Ders Notunda öğrendiklerinizi sınavabilmeniz ve karşılaştırma yapabilmeniz için değerlendirme soruları düzenlendi.

Her konunun başında yer alan “Bu Bölümün Amaçları” ve “Nasıl Çalışmalıyız?” bölümlerini dikkatlice okumalısınız. Çünkü bu bölümlerde ders çalışırken gereksinim duyacağınız “Neyi, nasıl öğreneceğim?” sorularının yanıtlarını bulacaksınız.

Düzenli ve plânlı çalışmak sizi başarıya götürecektir.

Başarı dileklerimizle...